

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan varhaiskasvatusjaosto 03.12.2020 § 42

§ 42

Varhaiskasvatuksen ajankohtaiset asiat

Valmistelijat / lisätiedot:
Mattila Virpi

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtaja Mattila Virpi

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan varhaiskasvatusjaosto keskustelee ja merkitsee tiedoksi ajankohtaisia asioita koskevan esittelyn.

Käsittely

Päätös

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan varhaiskasvatusjaosto

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Tilannekatsaus koronan vaikutuksesta varhaiskasvatuksen syksyn toimintaan

Viikottain muutamissa päiväkodeissa on edelleen todettu koronatartunta ja altistuneet on selvitetty ja asetettu tartuntatautiviranomaisten määräämänä karanteeniin. Altistuneiden jäljitys näyttää jonkin verran hidastuneen, jolloin tiedot karanteenista tulevat joissakin tilanteissa niin myöhään, että karanteeniajasta on jäljellä vain muutama päivä.

Henkilökuntaa on poissa tavanomaista enemmän, koska lieväoireisenakaan ei saa olla töissä. Sairauspoissaolotilastojen mukaan sairauspäiviä on tulossa edellistä vuotta enemmän. Sairauspoissaolojen syynä hengityselinten oireet ovat lisääntyneet. Päiväkodeissa esiintyy ajoittaista henkilöstöpulaa ja joissakin tilanteissa aukioloaika on jouduttu rajaamaan ja neuvottelemaan huoltajien kanssa, voisiko lapsia hakea tavanomaista aikaisemmin. Moni henkilöstöön kuuluva on tavanomaista väsyneempi. Korona-ohjeiden noudattaminen tekee työstä tavanomaista rasittavampaa. Myöskään tyhy-toimintaa tai pikkujouluja ei voida järjestää yhteisöllisinä läsnä-tilaisuuksina.

Henkilökunta odottaa uusia maskisuosituksia, jotka tehdään pääkaupunkiseututasoisina. Tällä hetkellä jokainen saa halutessaan käyttää omia maskeja. Työnantaja tarjoaa maskin, jos henkilö joutuu odottamaan sairastuneen lapsen kanssa huoltajien saapumista noutamaan

lapsi tai jos henkilön on välttämätöntä matkustaa työtehtävien takia julkisessa liikenteessä.

Palvelusetelin käyttöön ottaminen ja yksityisen hoidon tuki

Palvelusetelin käyttöönoton valmistelu etenee. Kaupunginhallitus on 9.11. päättänyt seuraavaa:

Kaupunginhallitus päättää, että päiväkodissa tapahtuvan varhaiskasvatuksen palvelusetelin enimmäisarvo on 870 euroa kuukaudessa lasta kohden.

Palveluseteliin liittyvät kertoimet ovat seuraavat:

- lapsen iän mukainen kerroin

3 vuotta täyttäneen lapsen kerroin on 1,00

alle 3-vuotiaan lapsen kerroin on 1,55

- lapsen varhaiskasvatuksen tarpeen mukainen kerroin

kokoaikaisen varhaiskasvatuksen kerroin on 1,00

osa-aikaisen varhaiskasvatuksen (enintään 25 h/viikko) kerroin on 0,60

esiopetukseen liittyvän varhaiskasvatuksen kerroin on 0,50

Lisäksi kaupunginhallitus päättää, että varhaiskasvatuksen palvelusetelissä otetaan käyttöön hintakatto, joka on 50 euroa kuukaudessa.

Tämän päätöksen voimaantulo edellyttää, että valtuusto päättää sisällyttää vuoden 2021 talousarvioon määrärahan yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönottoon.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää seuraavaa:

Yksityinen ja julkinen varhaiskasvatus muodostavat toimivan kokonaisuuden, jolla tarvittavat varhaiskasvatuspaikat turvataan. Yksityisen varhaiskasvatuksen muutosten tavoitteena on nostaa Taloudellisesti Kestävä Espoo ohjelman mukaisesti yksityisen palvelutuotannon osuutta 24 prosentista 35 prosenttiin.

Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan hyvin toimiva käytännöt, joita selkeytetään kaupunginhallitukselle tehdyn esittelyn mukaan. Jotta yksityisen varhaiskasvatuksen kokonaisuudesta saadaan toimiva, kaupunginhallitus täydentää/muuttaa esittelijän ehdotusta seuraavasti:

1. Yksityisen hoidon kuntalisään tehdään 1.8.2021 alkaen korotukset +50 euroa/kk alle 3-vuotiailla ja +30 euroa/kk yli 3-vuotiailla.
2. Ne yksityiset varhaiskasvatusyksiköt, jotka tällä hetkellä toimivat hankintalain mukaisen toistaiseksi voimassa olevan ostosopimuksen puitteissa, saavat niin halutessaan jatkaa nykyisten sopimusten mukaisesti. Näitä sopimuksia ei kaupungin toimesta irtisanota ilman painavia syitä ja silloinkin aina erikseen asianomaisen lautakunnan päätöksellä.
3. Nettobudjetoitujen ostopalvelupäiväkotien toimintaa voidaan toistaiseksi jatkaa riittävän ja monipuolisen varhaiskasvatuspaikkatarjonnan turvaamiseksi. Nettobudjetoituja ostopalvelupäiväkoteja kuitenkin kannustetaan organisoimaan toimintansa siten, että ne voisivat tulevaisuudessa siirtyä joko yksityisen hoidon tuen tai palvelusetelin piiriin.

Alle 3-vuotiaan kertoimen nostaminen esitetystä 1,45:tä 1,55:een nosta kustannuksia vuonna 2021 180 000 € ja yksityisen hoidon tuen korotukset 135 000 €. Näihin tarvittavat määrärahat sisältyvät valtuuston neuvottelutoimikunnan neuvottelutulokseen Espoon kaupungin vuoden 2021 talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Nettobudjetoitujen ostopalvelujen kanssa on käyty neuvotteluja palveluseteliin liittyen ja palveluntuottajia autetaan sen selvittämisessä, miten toiminta voitaisiin tulevaisuudessa järjestää nykylainsäädännön edellyttämällä tavalla. Yksityiselle varhaiskasvatukselle on myös 12.11 järjestetty informaatiotilaisuus ajankohtaisista asioista ja pääsisältönä olivat palveluseteliin liittyvät kysymykset.

Parhaillaan nettobudjetoitujen ostopalvelujen kanssa käydään vuosisopimusneuvotteluja vuoden 2021 osalta. Vuosisopimukset solmitaan ennen vuoden vaihdetta.

Palveluntuottajille avataan hakeutuminen palvelusetelituottajiksi heti sen jälkeen, kun kaupunginvaltuusto on päättänyt vuoden 2021 talousarviosta. Palveluntuottajille järjestetään joulukuun aikana koulutusta PSOP-järjestelmän käytöstä. Palveluntuottajien dokumentit tallennetaan ko. järjestelmään.

Lausunto 2-vuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteista

Opetushallitus on pyytänyt 23.11 mennessä Espoon kaupungilta lausunnon kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteluonnoksesta. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu on hallitusohjelman mukainen, Oikeus oppia -kehittämishjelmaan kuuluva vuosina 2021 -2024 toteutettava kehittämisprojekti, johon valitaan kuntia ja esiopetuksen yksiköitä tieteellisellä otannalla. Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö ovat sopineet, että kokeilua varten laaditaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet. Perusteet tulisivat voimaan alkuvuodesta 2021 ja kokeiluun valittavien kuntien on valmisteltava paikallinen kokeiluopetussuunnitelma sekä päätettävä muista kokeiluun liittyvistä toimista ennen varsinaisen kokeilun alkamista 1.8.2021.

Lausuntojen kohteena oleva perusteasiakirjaluonnos pohjautuu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014), mutta sitä on tarvittavilta osin muokattu kokeiluun sopivaksi. Muutoksia tehdessä on hyödynnetty Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2018), esiopetusta ja varhaiskasvatusta koskevan tutkimuksen, arvioinnin ja kehittämistyön tuloksia sekä perusteiden valmistelun aikana eri asiantuntijoilta saatua palautetta.

Kasvun ja oppimisen tukea sekä Oppilashuoltoa käsittelevät luvut ovat vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia, sillä niihin ei ole lainsäädännössä esitetty muutoksia. Kokeilun aikana perusopetuslain mukainen Kasvun ja oppimisen tuki (kolmiportainen tuki) sekä Opiskelija- ja oppilashuoltolain mukainen esiopetuksen oppilashuolto ulottuisivat myös kokeilussa mukana oleviin 5-vuotiaisiin.

Linkki Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet 2021: [Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteet 2021](#)

Lausunto on laadittu yhteistyössä suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja ruotsinkielisten sivistyspalvelujen kesken ja se on esityslistan oheismateriaalina.

TALOUDEN TOTEUTUMINEN

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön vuoden 2020 talousarvion ja strategian osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2020

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toiminta ja kehittäminen

Vuoden 2020 talousarviossa varhaiskasvatuksessa on arvioitu olevan keskimäärin 16 601 lasta.

Koronaepidemian aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi varhaiskasvatuksen käyttö ja hakeutuminen varhaiskasvatukseen väheni merkittävästi keväällä, mutta on palautunut lähes normaaliksi alkusyksyn aikana.

Jo edellisen osavuosikatsauksessa arvioitiin, että talousarviossa arvioitu varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä ei tule toteutumaan vuoden 2020 aikana. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen arvioidaan joka tapauksessa nousevan tavoitteen mukaisesti. Lisäksi kunnallisissa päiväkodeissa alle 3-vuotiaiden määrän ja osuuden ennakoitaan olevan arvioitua suuremman.

Lasten kotihoidon tuen käyttö kasvoi loppukevään ja kesän aikana muun muassa väliaikaisen varhaiskasvatuspaikkatakuun ehtojen muutoksen myötä. Syys-lokakuussa lapsimäärät kotihoidon tuella ovat palautuneet vuoden 2019 syksyn tasolle.

Määräaikainen henkilöstö on lisääntynyt noin 7 prosenttia viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Sairauspoissaolot ovat kasvaneet koronaviruksen takia. Vähäistenkin oireiden vuoksi varhaiskasvatuksen henkilöstön on jätävä pois työstä ja hakeuduttava testiin ennen työhön paluuta. Varhaiskasvatuksen opettajan ja erityisopettajan tehtävissä kelpoisten hakijoiden määrä on vähentynyt edelleen. Tilanne on erityisen huolestuttava.

Kevään ja kesän aikana opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt useita avustusten hakuja sekä hankkeita, jotka kohdentuvat erityisesti koronatilanteen vaikutusten tasapainottamiseen. Kesän 2020 avustushauissa suomenkieliselle varhaiskasvatukselle on tällä hetkellä myönnetty yli 2 milj. euroa avustuksia. Suomenkielinen varhaiskasvatus on saanut Covid-avustusta, jolla palkataan syksyn aikana henkilöstöä tukemaan lasten ja henkilöstön hyvinvointia.

Silkkiniityn päiväkodin korjaus valmistui lokakuussa ja väistötiloista voitiin luopua. Vuoden vaihteessa on valmistumassa Matinraitin ja Suviniityn päiväkodit. Suviniityssä tarjotaan myös ympärivuorokautista varhaiskasvatusta.

Talousarvion toteutuminen

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön muutettu talousarvio on 233,9 milj. euroa.

Tulosityksikön menojen ennustetaan alittavan talousarvion 6,5 miljoonaa euroa.

Menojen alitus johtuu mm. Matinraitin ja Suviniityn päiväkotien valmistumisen siirtymisestä joulukuuhun 2020. Toiminta käynnistyy vuoden 2021 puolella mikä alentaa toimitilavuokrakustannuksia ja henkilöstökustannuksia.

Kustannuksia on alentanut koronaepidemiasta johtuva poikkeustilanne, joka on vähentänyt mm. henkilöstö-, työvoimanvuokraus- ja ateriakustannuksia. Lisäksi suomenkielisen varhaiskasvatuksen henkilöstöä siirtyi poikkeustilanteen ajalla resurssipoolin välityksellä eri tehtäviin sosiaali- ja terveystoimessa. Henkilöstökustannuksia on hyvitetty tältä ajalta 0,4 milj. euroa.

Työvoiman saatavuus rekrytoinnin sekä Seuren kautta on ollut erittäin vaikeaa, mikä on vaikuttanut henkilöstö- ja työvoimanvuokrausmenojen ennakoitua alhaisempiin kustannuksiin mm. työvoimanvuokrauksen kustannukset ovat 25 % alhaisemmat viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna, josta osa on johtunut koronaepidemiasta ja osa työvoiman saatavuusongelmista.

Koronaepidemian poikkeustilanne on aiheuttanut suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa myös lisäkustannuksia. Yksityisille ja ostopalvelupalveluntuottajille korvataan menetettyjä asiakasmaksutuloja lasten ennalta ilmoitetuilta poissaolopäiviltä. Kustannusvaikutukset perustuvat edelleen osittain arvioon, koska osa palveluntuottajista ei ole vielä laskuttanut hyvityksiä poissaolopäiviltä.

Tulosityksikön tulojen 19,2 milj. euroa ennustetaan alittavan muutetun talousarvion noin 1,1 milj. eurolla.

Koronaepidemian vuoksi asiakasmaksuhyvityksien arvioidaan vähentävän asiakasmaksutuloja ja myyntituottoja noin 1,1 milj. euroa. Lisäksi asiakasmaksutuloja arvioidaan kertyvän noin 1 milj. euroa vähemmän talousarvioon arvioitua alhaisemmasta lapsimäärästä johtuen. Hanketuloja arvioidaan kertyvän noin 1,3 milj. euroa. Osa hanketuloista siirtyy vuodelle 2021. Riskinä on myös, että osa hanketuloista joudutaan palauttamaan.

Investointimenojen ennustetaan alittavan muutetun talousarvion noin 450 000 eurolla.

Useiden kohteiden valmistuminen on viivästynyt syksylle sekä joulukuun loppuun 2020. Näiden kohteiden ensikertainen varustaminen on vaikeutunut mm. tavaran toimituksesta johtuen. Ensikertaisen varustamisen tarpeita siirtynee jonkin verran seuraavalle vuodelle mm. Träskändan osalta ensikertaista varustamista tarvitaan hankinta- ja tilaustoimintavaikeuksista johtuen ensi vuodelle noin 30 000 euroa. Osa ensikertaisen varustamisen hankinnoista kirjataan käyttötalouteen.

Tulojen ja menojen ennuste on arvioitu siten, että varhaiskasvatuksen toiminta on lähes normaali loppuvuoden. Riskinä on, että sijais- ja työvoimanvuokrauskulut kasvavat sekä asiakasmaksutulot alenevat arvioidusta, mikäli koronaviruksesta johtuvat karanteenit ja altistumiset lisääntyvät tai ajaudutaan uuteen poikkeustilanteeseen. Ennuste ei sisällä lomapalkkajaksotusta.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tuloskortti

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste laski keväällä koronatilanteesta ja sen aiheuttamista toimenpiteistä johtuen. Tilanne on normalisoitumassa ja osallistumisasteen arvioidaankin nousevan tavoitteen mukaisesti vähintään 0,5 %-yksikköä vuoden loppuun mennessä.

Valmistelu palvelusetelin käyttöön ottamiseksi on edennyt. Palvelusetelisääntökirja on hyväksytty lautakunnissa ja palvelusetelin arvoa käsitellään marraskuussa kaupunginhallituksessa. Päätösten voimaantulo edellyttää, että valtuusto päättää sisällyttää vuoden 2021 talousarvioon määrärahan yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönottoon.

Varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan liittyviä tavoitteita on toteutettu mahdollisuuksien mukaan soveltaen. Tavoite eri kieli- ja kulttuuriryhmien lasten suomen kielen osaamisen parantamisesta ei toteutune sellaisenaan, koska koronatilanteen vuoksi vertailukelpoisen tiedon kerääminen on ollut haasteellista. Lisäksi lapsen kielitaidon arvioinnissa käytetty Kielireppu-työväline on mahdollisesti korvautumassa uudella KieliPeda-työvälineellä elokuuhun 2021 mennessä, jonka vuoksi Kielirepun käyttöä ei laajenneta.

Lasten tuen tarpeesta johtuvissa avustamistehtävissä 11 avustajan tehtävää on muutettu lastenhoitajan tehtäväksi. Rekrytointi näihin tehtäviin toteutuu vuoden 2020 aikana. Henkilöstön koulutustaso nousee tavoitteen ja lautakunnan päätöksen mukaisesti.

Varhaiskasvatuksessa oli keväällä 2020 kolme luontoryhmää, joiden toiminnasta suurin osa toteutuu luonnossa. Luontoryhmien perustamista ja toimintaa tuetaan keskitetysti. Uusia luontoryhmiä on aloittanut Hösmäripuiston ja Matinniityn päiväkodeissa 1.8.2020.

Kielirikasteista toimintaa on järjestetty tavoitteen mukaisesti ja Kivimiehen päiväkodissa on aloittanut kaksikielinen (suomi-englanti) ryhmä.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikkö 1000 EUR					
Tiliniimi	Muutettu TA 2020	Ennuste 2020	Poikkeama 2020	Toteuma-% 2020	Kasvu-% 2019-2020
Myyntituotot, ulkoiset	1 270	1 120	-150	20,4 %	-2,3 %
Maksutuotot, ulkoiset	17 970	15 680	-2 290	60,9 %	-24,9 %
Tuet ja avustukset, ulkoiset		1 295	1 295		108,0 %
Muut tuotot, ulkoiset	10	5	-5	37,5 %	-61,3 %
TOIMINTATULOT, ULKOISET	19 250	18 100	-1 150	75,3 %	-11,7 %
Henkilöstökulut	-110 176	-100 450	9 726	75,8 %	2,8 %
Palvelujen ostot, ulkoiset	-35 431	-39 000	-3 569	80,7 %	-10,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, ulkoiset	-2 340	-2 340	0	62,6 %	-15,9 %
Avustukset, ulkoiset	-39 410	-39 500	-90	82,6 %	-1,4 %
Vuokrat, ulkoiset	-19	-19	0	64,3 %	-26,9 %
Muut kulut, ulkoiset	-1 070	-944	126	13,0 %	-38,6 %
TOIMINTAMENOT, ULKOISET	-188 446	-182 259	6 187	77,6 %	-1,3 %
Toimintatulot, sisäiset	0	0	0		
Toimintamenot, sisäiset	-45 422	-45 110	312	81,6 %	2,9 %
Tulot yhteensä	19 250	18 100	-1 150	75,3 %	-11,7 %
Menot yhteensä	-233 869	-227 369	6 500	78,4 %	-0,5 %
TOIMINTAKATE	-214 619	-209 269	5 350	78,7 %	0,6 %
INVESTOINNIT					
Ensikertainen kalustaminen	-1 250	-800	-450	26,4 %	-15,8 %

Kokouksessa esitellään myös muut mahdolliset ajankohtaiset asiat ja vastataan kokouksessa esitettäviin kysymyksiin.

Päätöshistoria